

Urząd Miasta w Łodzi
Piotrkowska 104, 90-926 Łódź

Łódź

Łódź jest trzecim co do wielkości miastem w Polsce i stolicą województwa łódzkiego, położonym na Wysoczyźnie Łódzkiej. Jest jednym z największych miast w kraju zarówno pod względem liczby ludności, która wynosi ok. 670.000 mieszkańców, jak i zajmowanej powierzchni ok. 293,25 km².). Łódź jest miastem na prawach powiatu a także siedzibą władz województwa łódzkiego, powiatu łódzkiego wschodniego. Miasto niegdyś kojarzone wyłącznie z fabrykami, dziś należy do większych ośrodków akademickich oraz kulturalnych.

1. Park im. ks. J. Poniatowskiego - wpisany do rejestru zabytków nieruchomych pod nr A/333 decyzją z dnia 29 grudnia 1992 r¹.

Skrócona historia Parku (wybrane fakty).

Park Poniatowskiego, utworzony był w latach 1904-1910 z inicjatywy Prezydenta miasta, Władysława Pieńkowskiego. Autorem projektu parku był Teodor Chrząński z Warszawy, ogrodnik i planista o dużym doświadczeniu w planowaniu ogrodów dworskich. Za współtwórcę parku uważa się Waleriana Kronenberga, wybitnego planistę warszawskiego, twórcę ok. 300 ogrodów w Polsce i na Ukrainie, który nadzorował prace nad ukształtowaniem powierzchni i przygotowaniem gruntu do sadzenia nowych drzew. Glebę użyźniono nawozem z pobliskiej rzeźni, jego wartość szacowano na

¹ Na podstawie materiału przekazanego przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi w dniu 10.08.2021 r.

zawrotną sumę 29 300 rubli. Wg raportu leśniczego przed urządzeniem tego kompleksu zieleni wycięto 1 490 drzew (jodeł, świerków, sosen). W ich miejsce wykonano nasadzenia blisko 100 tys. drzew i krzewów. Budowa parku zajęła 6 lat, a ostateczne koszty wyniosły 126 000 rubli. Oficjalną nazwę „Park im. księcia Józefa Poniatowskiego” otrzymał w 1917 r. W kolejnych latach wybudowano boiska, organizowano wypoczynek dla dzieci m.in. ślizgawkę i saneczkownię, wykopano również staw, a z wydobytej ziemi usypano górkę. Pod koniec lat 20-tych ubiegłego wieku wybudowano willę mieszkalną dla prezydenta miasta. W północno-wschodniej, najwyższej części parku zachowano głębokie wyrobisko dawnej żwirowni lub piaskowni. W 1995 r. powstał w tym miejscu tor rowerowy dla rowerów górskich. W okresie międzywojennym Stefan Rogowicz dokonał modernizacji parku. W latach 1929–1931 z inicjatywy S. Rogowicza roku wybudowano most oraz deszczochron na wysuniętym w stawie cyplu. W 1927 r. w głównych alejach parkowych postawiono 80 lamp żarowych elektrycznych. Dopiero w 1938-1939 r. cały park został oświetlony elektrycznymi lampami mlecznymi, dodatkowe reflektory były skierowane na atrakcyjne miejsca, m.in. ogrody bylinowy i daliowy. W parku wystawiano wtedy 1 200 ławek, w tym 800 ławek z oparciem. W 1938 roku w osi głównej parku stanął pomnik Stanisława Moniuszki, niestety zniszczony przez Niemców rok później. Podczas wojny był dostępny tylko dla Niemców. W miejscu ogródka bylinowego zostały wybudowane korty tenisowe. W czasie okupacji Niemcy wybudowali w północno-wschodniej części parku schron przeciwlotniczy o powierzchni 1 500 m². Po wojnie w parku urządzono dwa cmentarze żołnierzy radzieckich poległych w walce o wyzwolenie Łodzi w styczniu 1945 r. W 1955 r. wybudowano muszlę koncertową. Wartością kompozycyjną parku jest harmonijne połączenie dwóch różnych stylów: ogrodu regularnego (geometrycznego, francuskiego) i parku krajobrazowego (swobodnego, angielskiego). W parku znajduje się 14 drzew - pomników przyrody.

W latach 2017-2018 przeprowadzona została rewitalizacja wschodniej części Parku im. ks. J. Poniatowskiego w Łodzi (ok. 17,4 ha). Dokonano nowych nasadzeń drzew (116 szt.) i krzewów (ponad 13 110 szt.), urozmaicając tym samym florę parku, która obecnie posiada ponad 240 taksonów drzew i krzewów. Przebudowano zniszczone, nierówne alejki oraz wykonano niewielką korektę ich przebiegu, co wpłynęło na uporządkowanie układu komunikacyjnego. Przywrócono pierwotny rozmiar niektórych alejek, zaprojektowanych w roku 1903 przez Teodora Chrząńskiego. Wzbogacono część regularną osi wschód - zachód nawiązującą do stylu francuskiego, poprzez wykonanie nowych parterów kwiatowych (róża, bukszpan, jałowiec). Dzięki pracom rewaloryzacyjnym polegającym na uzupełnieniu nasadzeń, usunięciu samosiewów, pielęgnacji krzewów i uporządkowaniu terenu, podkreślony został swobodny charakter stylu angielskiego występujący w fragmentach parku. Wizerunek parku wzbogacony został o 119 sztuk stylizowanych słupów oświetleniowych wraz z 157 sztukami opraw typu LED, zachowujących historyczny charakter tego obiektu. Istotny akcent głównej osi kompozycyjnej parku stanowi nowoczesna fontanna typu chodnikowego, posiadająca dwa rodzaje dysz (wielobrazowe i strumieniowe) z możliwością podświetlenia strumieni wody reflektorami LED-owymi. Rewaloryzowany fragment parku wyposażony został w nowe ławki parkowe i kosze na śmieci. Wybudowana została również nowoczesna, automatyczna toaleta z ułatwieniami dla niepełnosprawnych i miejscami do przewijania niemowląt.

2. Park Źródłiska I wpisany do rejestru zabytków pod nr A/303 z dnia 06.12.1984 r., o pow. 9,25 ha, obejmujący działki nr: 54/11, 54/12, 56/4, 100/1, 100/2 (W-25).

Park „Źródłiska I” znajduje się w Łodzi w dzielnicy Widzew na granicy z dzielnicą Śródmieście przy Alei Piłsudskiego - arterii idącej przez środek miasta w kierunku wschód-zachód. Jego granice opierają się: od północy o Aleję Piłsudskiego, od wschodu o ul. Przędzalnianą od południa o ul. Fabryczną od zachodu z Muzeum Kinematografii i Pl. Zwycięstwa. Jest to park w stylu angielskim o charakterze pejzażowym. Park otaczają stare osiedla mieszkaniowe z XIX w. tzw. domy familijne, za którymi w latach 1970-80 wzniesiono wysokie bloki mieszkalne. Po

stronie zachodniej park graniczy z terenem fabrycznym i sąsiaduje z pałacem Scheiblerów - obecnym Muzeum Kinetografii i zieleńcem założonym w narożniku ul. Targowej i Piłsudskiego, założonym na części dawnego Wodnego Rynku. Głównym założeniem projektu szaty roślinnej na terenie Parku Źródłiska I w Łodzi, było dostosowanie się formą roślinną do zachowanego układu roślinności charakterystycznego dla rozwiązań projektów E. Ciszewicza i S. Rogowicza. Do dzisiaj przetrwał charakterystyczny dla ogrodów obwodnicowych układ roślinności, tworzącej skupiny, zwłaszcza na obrzeżach terenu parku. Charakterystyczne dla modernistycznego nurtu, reprezentowanego przez S. Rogowicza: parter kwiatowy oraz jego otoczenie, również zostały przewidziane do zachowania i odtworzenia w miejscach, gdzie charakter tych form się zaciera. Ponieważ na terenie parku znajduje się wiele skupin krzewów o złożonej strukturze gatunkowej i wysokościowej, w czasie prowadzonej rewitalizacji przewidziano podobny układ z wykorzystaniem już istniejącej roślinności. Roślinność, która nie budziła żadnych zastrzeżeń i była w dobrej kondycji zdrowotnej, została zaadaptowana do rozwiązań rewitalizacyjnych.

W ramach zadania wykonano:

1. Zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanie obejmujące: usuwanie połamanych, martwych i zamierających gałęzi oraz cięcia formujące.
2. Zabiegi pielęgnacyjne na krzewach, przede wszystkim cięcia sanitarne obejmujące usuwanie połamanych, martwych i zamierających gałęzi, cięcia formujące i odmładzające.
3. Wykonano nasadzenia roślin wieloletnich (drzew, krzewów, bylin). W ramach zadania zostały wykonane nasadzenia roślinne w miejscach po usuniętych drzewach i krzewach, ze szczególnym uwzględnieniem rewaloryzowanego parteru kwiatowego oraz klombu za „Domkiem Ogrodnika”.
4. Usunięto 166 szt. drzew suchych lub zamierających
5. Wykarczowano stare, zamierające krzewy oraz egzemplarze, które kolidowały z ogrodzeniem i utrudniały poruszanie się po alejkach parkowych.
6. Remont trzech zbiorników wodnych. Przede wszystkim oczyszczono z namulów naturalny zbiornik oraz poddano naprawie wzmocnienia nabrzeży i wodościeków. Betonowe zbiorniki wodne wymagały m.in. oczyszczenia i zabezpieczenia trawertynu stanowiącego górne wykończenia ścian, naprawy zaworu wodnego pomiędzy zbiornikami oraz wodościeków wokół zewnętrznych ścian zbiorników.
7. Modernizację alejek o łącznej pow. 12 394,44 m², która polegała na wymianie zniszczonych nawierzchni alejek parkowych na nawierzchnie z kostki granitowej, kostki betonowej oraz żwirowo – glinkowej, pozostawiając je w dotychczasowym śladzie.
8. Modernizację dwóch mostków pomiędzy zbiornikami wodnymi: wymieniono mostek wąski i balustrady mostku szerokiego. Mostek wąski wykonany został z konstrukcji drewnianej z balustradą stalową oraz poręczami drewnianymi. Mostek szeroki – pozostawiono istniejące płyty konstrukcyjne, wymieniono balustrady na stalowe i zastosowano drewniane poręcze.
9. Zmodernizowano i rozbudowano oświetlenia, które objęło: montaż 12 szt. opraw najazdowych do podświetlenia mostka nad kanałem wodnym, montaż 7 szt. latarni oświetlenia terenu rekreacji ze stołami tenisowymi, wymianę 117 szt. kulistych opraw oświetleniowych na oprawy stylizowane wraz z wymianą sodowych źródeł światła na energooszczędne źródła LED, wymianę 13 szt. prostych słupów oświetleniowych na stylizowane, wymiana części kabli i rur ochronnych.
10. Wyremontowano i przebudowano ogrodzenia parku, które polegało na renowacji podmurówki oraz przeseł
11. Wykonano prace związane z montażem elementów małej architektury: dostawiono nowe ławki parkowe oraz stół do gry w ping-ponga wraz z nawierzchniami z kostki betonowej pod nimi oraz wypoziomowano pozostałe elementy małej architektury.

3. Park im. Władysława Stanisława Reymonta - wpisany do rejestru zabytków nieruchomych pod nr A/327 decyzją z dnia 29 grudnia 1992 r.

Skrócona historia Parku (wybrane fakty).

Park został założony przez Ludwika Geyera w połowie XIX wieku. Urodzony w 1805 r. w Berlinie Geyer pochodził z rodziny przemysłowców, sam też zdobył wykształcenie włókiennicze. Osiedł w Łodzi i tu zaczął tworzyć swoje przemysłowe imperium przy ul. Piotrkowskiej. Obecny park był prywatnym ogrodem rodziny Geyerów, założonym ok. połowy XIX w. przez nieznanego projektanta. Teren był otoczony drewnianym, wysokim ażurowym ogrodzeniem, bielonym raz w roku. Ogród posiadał wielki staw (na rzece Jasień) z wyspą, która była punktem widokowym na zabudowania fabryczne, w części spacerowej ogrodu zlokalizowano romantyczne aleje w stylu angielskim oraz kwietniki. Po II Wojnie Światowej fabrykę oraz należący do niej park upaństwowiono i utworzono Państwowe Zakłady Przemysłu Bawełnianego nr 3.

W 1948 r. park został przejęty przez Zarząd Miasta Łodzi i otrzymał imię, podobnie jak sąsiadujący z nim plac, pisarza noblisty – Wł. St. Reymonta. W latach 1951 – 1952 dostosowano teren do użytku publicznego, tj. zlikwidowano ogrodzenie parku, utwardzono aleje, zbudowano żelbetową barierę wzdłuż stawu (od ul. Piotrkowskiej), wybudowano plac zabaw, założono różankę oraz ustawiono dwie rzeźby („Para koni” – dziś już nieistniejąca, i „Dwa ślimaki”). W latach 90. XX w. umocniono brzegi stawu, zbudowano studnię głębinową zapewniającą dopływ wody do stawu, a w 2004 r. (w ramach programu „Fontanny dla Łodzi”) na stawie zainstalowano fontannę w kształcie kwiatu lilii, zaprojektowaną przez łódzką rzeźbiarkę Zofię Władykę-Łuczak.

W 2015 r. przeprowadzono inwestycję pn. „Rewaloryzacja Parku im. Wł. Reymonta”. W ramach zadania: odmulono staw, poprawiono umocnienie jego brzegów (betonowymi, ażurowymi płytami), odrestaurowano balustradę od ul. Piotrkowskiej i przebudowano od strony parku poprzez likwidację donic-koryt stanowiących część balustrady, przeprowadzono renowację schodów prowadzących do stawu, wymieniono nawierzchnie alejek na kostkę betonową z posypką mineralną, wytyczono nowe alejki żwirkowo-glinkowe, doposażono obiekt ławki i kosze na śmieci, wymieniono stoliki szachowe, odrestaurowano i pomalowano rzeźbę „Dwa ślimaki”.

Aleja okalająca staw - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

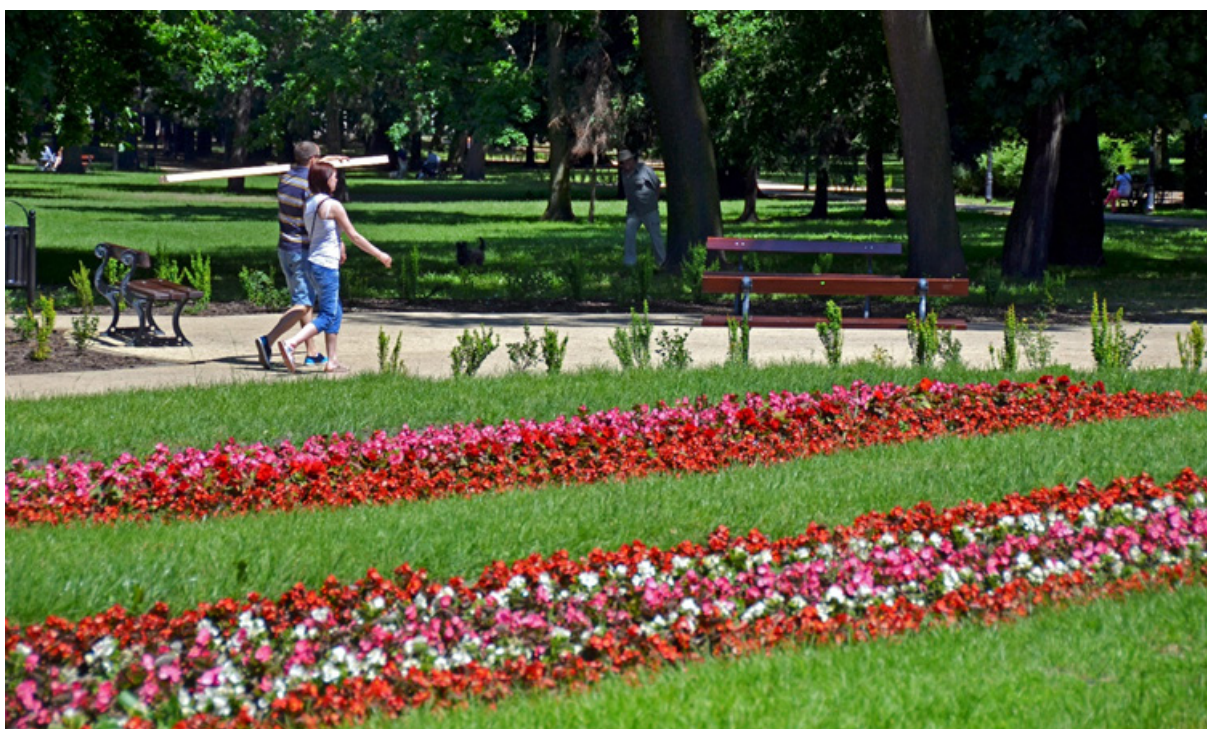
Widok na fontannę i Białą Fabrykę - Centralne Muzeum Włókiennictwa fot. Marek Jakubowski

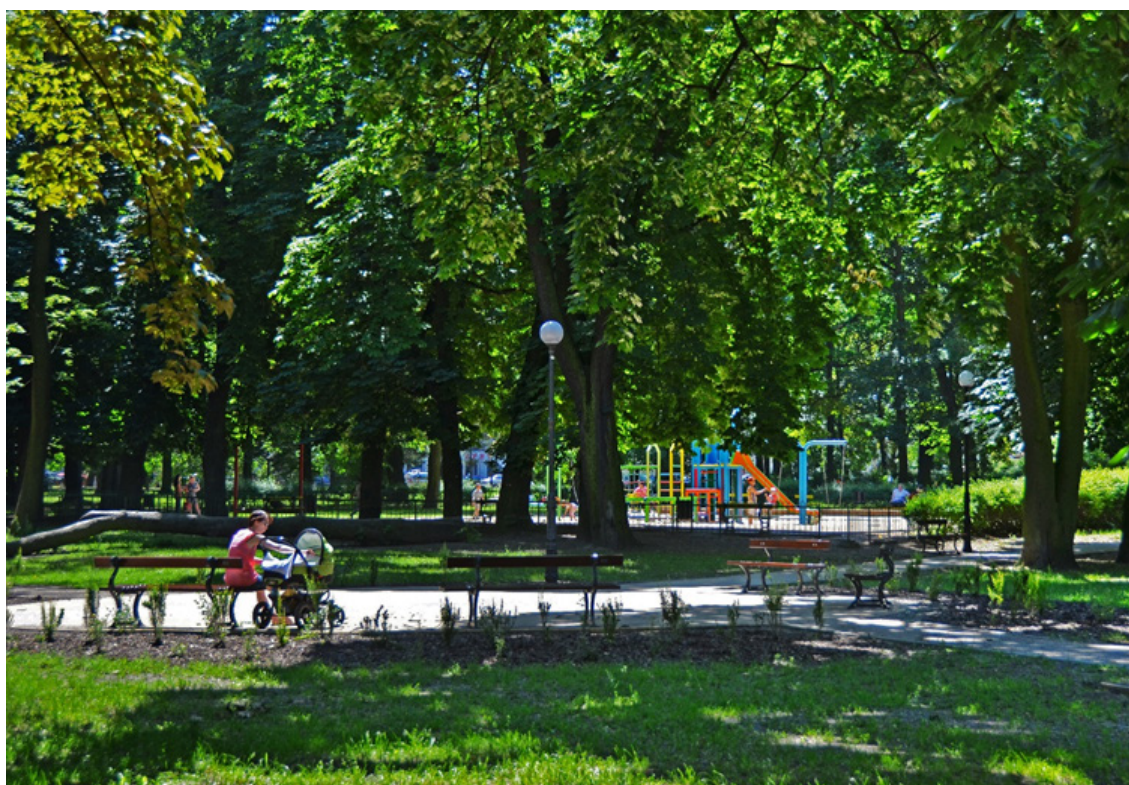
Nad wodą... - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

Rzeźba Dwa ślimaki - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

Rabaty od strony ul. Piotrkowskiej - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

Przy placu zabaw - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

Alejką prowadząca do placu zabaw - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

Plac zabaw - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski

Zestawy stolików szachowych - Park im. Władysława Stanisława Reymonta fot. Marek Jakubowski